

Odsjek za sociologiju
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Naziv kolegija: ETIKA OKOLIŠA

ECTS bodovi: 3

Jezik: hrvatski

Trajanje kolegija: ljetni semestar, 2017./2018.

Status kolegija: izborni kolegij

Oblik nastave: predavanja i seminari (1+2)

Nositelj kolegija: doc. dr. sc. Tijana Trako Poljak

Konzultacije: srijeda, 10:00h-11:00h

Soba: C-213

Telefon: (01) 4092-176

E-mail: ttrako@ffzg.hr

Opis i očekivani ishodi kolegija:

Zašto je čovjeku potrebna ekološka etika? Koje su suvremene promjene utjecale na razvoj ekološke etike? Možemo li govoriti o univerzalnim etičkim principima u odnosu čovjeka prema su-svijetu (*Weltethos, co-world*) ili svaka kultura i društvo imaju svoje partikularne etičke norme? U kojoj je mjeri, ako uopće, čovjek odgovoran za živi i neživi svijet prirode i što po tom pitanju (ne) treba činiti? Kroz predavanja, te izlaganja, analizu i diskusiju seminarske literature studenti će steći teoretska znanja o osnovnim stajalištima ekološke etike, korisna za diskurs o odnosu čovjeka i prirode (okoliša). Kroz izbor knjiga i tekstova studenti će biti upoznati s pluralizmom klasičnih i alternativnih pristupa ekološkim pitanjima te suvremenim pristupima i ekološkim pokretima, što će biti korisno za polemiziranje o specifičnim problemima etike okoliša. Poticanjem argumentirane diskusije i kritičkog čitanja literature studenti će povećati praktičnu kompetentnost analiziranja i kritičkog mišljenja o suvremenim etičkim dilemama čovjekove odgovornosti za svoj okoliš.

Obavezna literatura:

1. Cifrić, I. (2009). *Kultura i okoliš*. Zaprešić: VŠPU „B. A. Krčelić“. str. 1.-86., 189.-294.
2. Cifrić, I. (2007). *Bioetička ekumena*. Zagreb: Pergamena. str. 79.-247.
3. Cifrić, I. (1998). *Bioetika. Etička iskušenja znanosti i društva*. Zagreb: HSD i Zavod za sociologiju FFZG.

Izborna literatura:

1. Armstrong, S. J. i Botzler, R. G. (ur.). (1993). *Environmental Ethics. Divergence and Convergence*. USA: McGraw-Hill, Inc.
2. Cifrić, I. (2000). *Bioetika i ekologija*. Zaprešić: Matica Hrvatska Zaprešić.
3. Cifrić, I. (2012). *Leksikon socijalne ekologije*. Zagreb: Školska knjiga. (odabrani pojmovi)

Način izvođenja kolegija:

U realizaciji kolegija, osim predavanja i seminara, koristit će se i metode rasprave i prezentacije uz pomoć suvremenih tehničkih pomagala (power point, dokumentarni filmovi i sl.). Poticat će se kritičko čitanje, analiza i diskusija literature. U nastavi je predviđena i terenska nastava, u obliku organiziranog stručnog posjeta/boravka (različiti tipovi krajobraza u Hrvatskoj, institucije vezane za pitanja okoliša ili sl.).

Način polaganja ispita:

Seminarski rad, dva kolokvija tijekom semestra, usmeni ispit.

Studenti odabiru jedan rad iz *Popisa seminarske literature* i izlažu ga usmeno pred seminarom (uvjet za završetak kolegija). Pismeno predaju samo sinopsis seminara (upute usmeno).

Tijekom semestra dva kolokvija koji pokrivaju teme kroz literaturu obrađenu na predavanjima i seminarima. Studenti koji nisu pristupili jednom ili oba kolokvija, nisu položili jedan ili oba kolokvija,

ili su nezadovoljni dobivenom završnom ocjenom (prosječna ocjena oba kolokvija), pristupaju završnom pismenom ispitu.

Dolasci i sudjelovanje:

Dolasci na predavanja i seminare su obavezni. Izostanci više od tri puta s predavanja ili seminara moraju se opravdati a više od šest puta smatra se nedovoljnim dolascima za ispunjenje uvjeta za završetak kolegija. Pratit će se aktivno sudjelovanje studenata u ispunjenju zadataka i zalaganju u nastavi, što može utjecati na završnu ocjenu.

Ostale informacije

Dostupnost materijala i obavijesti:

Literatura za kolegij bit će dostupna u Knjižnici Filozofskog fakulteta. Ako neki od tekstova nisu dostupni molimo da ih potražite u drugim knjižnicama (Knjižnice grada Zagreba, NSK) ili se pravovremeno javite izvođačima kolegija. Ostale materijale, zadatke i relevantne obavijesti moći ćete pronaći na web stranicama Sustava za učenje na daljinu „OMEGA“ (*šifra usmeno*).

Konzultacije:

Osim vremena konzultacija, studenti pitanja mogu uputiti e-mailom ili telefonom. Molimo da SUBJECT e-maila uvijek glasi „EO – *tema emaila, npr. sinopsis seminara ili sl.*“.

Akademsko poštenje (integritet):

Studente smatramo budućim ravnopravnim akademskim građanima i građankama, status koji sa sobom nosi određena prava, ali i obveze. S obzirom na to, ako se pokaže da je student/ica podlegao/la nekom od oblika akademskog nepoštenja bit će sankcioniran/a, u skladu s težinom prijestupa. Pod akademskim nepoštenjem prvenstveno se misli na:

- prepisivanje seminarskog rada, kolokvija, itd.;
- plagiranje tuđeg rada ili dijelova rada (ne stavljanje u navodnike dijelova rada koji su preuzeti iz drugih izvora, nenavodenje izvora iz kojih su dijelovi rada preuzeti ili parafrazirani, kao i prijevod dijelova tuđih radova bez navođenja izvora iz kojih je prevedeno); te
- ostale oblike navedene u: „Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata“. (2006). URL: <http://www.ffzg.hr/dokument/index.php?cid=1804&page=1>

Raspored i sadržaj kolegija (*odabrati samo 1 naslov iz sivih kućica za izlaganje ILI mogućnost odabira slobodne teme/provedbe istraživanja u dogovoru s nositeljem kolegija*):

Tjedan	Predavanja	Popis seminarske literature
1.	Upoznavanje s programom, literaturom, organizacijom i načinom izvođenja nastave. Dogovor o praktičnom radu i preuzimanje seminara.	
2.	Tema: Zašto ekološka etika?	Dokumentarni film.
3.	Tema: Zašto ekološka etika? - nastavak	Čović, A. (2004). <i>Etika i bioetika</i>. Zagreb: Pergamena. str. 37.-68., 91.-135. Hodžić, Dž. (2005). <i>Primijenjena etika</i>. Sarajevo: Fakultet islamskih nauka. str. 7.-52., 67.-124. Holmes III, R. (1988). <i>Environmental Ethics. Duties to and Values in the Natural World</i>. Philadelphia: Temple University Press. str. 1.-191. Kirn, Andrej (1998). „Nekoliko temeljnih dilema ekološke etike“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 7(3):257-270.
4.	Tema: Ekološko-etički pristupi: Antropocentrizam.	Cifrić, I. (2004). „Orijentacijski identitet. Socijalnoekološke orijentacije kao obilježja identiteta“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 13(3-4):221-255. Cifrić, I. (1994). „Antropocentrizam i naturalizam - uporišta modernog mišljenja“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 3(2):123-147. Kirn, A. (1994). „Od antropocentrične k ekocentričnoj etici“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 1(3):271-287. [Rad u paru] Quinn, D. (1992). <i>Ishmael</i> (dostupno na CD-u); i „Instinkt“ (igrani film). Režiser: Jon Turteltaub. (gl. uloge: Anthony Hopkins i Cuba Gooding Jr.).
5.	Tema: Ekološko-etički pristupi: Ekocentrizam.	Carson, R. (1962). <i>Silent Spring</i>. (na CD-u) Cifrić, I. (2002). „Dubinski ekološki pokret: 'ekozofija T' Arne Naessa“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 11(1-2):29-55. Leopold, A. (2006). „Etika zemlje“. U: <i>Dijalog. Časopis za filozofska i društvena pitanja</i>. Sarajevo. 1-2 (2006):204-212. Lovelock, J. (1999). <i>Taj živi planet Geja: biografija naše Zemlje</i>. Zagreb: Izvori d. d. Domazet, A. (2000). „Strahopoštovanje pred životom Alberta Schweitzera“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 9(1-2):35-47. Markus, T. (2006). <i>Dubinska ekologija i suvremena ekološka kriza: jedan bioekološki pogled</i>. Zagreb: Razvoj i okoliš. Sessions, G. (ur.). (1995). <i>Deep Ecology for the Twenty-First Century</i>. Boston i London: Shambhala. str. 1.-94., 185.-262.
6.	Tema: Ekološko-etički pristupi: Individualizam.	Regan, T. (1993). „The Case for Animal Rights“. U: <i>Environmental Ethics. Divergence and Convergence</i> (ur. Armstrong, S. J. i Botzler, R. G.). USA: McGraw-Hill, Inc. str. 321.-328. Singer, P. (1998). <i>Oslobođenje životinja</i>. Zagreb: IBIS grafika. Koprek, I. (2000). „Nekrofilija i biofilija. Suočenje s etikom Petera Singera“. U: <i>Znanost i društvene promjene</i> (ur. Cifrić, I.). Zagreb: Razvoj i okoliš. str. 191.-203. Taylor, P. W. (1986). <i>Respect for Nature: A Theory of Environmental Ethics</i>. Princeton, N.Y.: Princeton University Press.

7.	Tema: Antropocentrizam i ekocentrizam – odgovornost prema životu.	Cifrić, I. (2005). „Odgovornost za život u kontekstu bioetičkih pitanja“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 14(4):295-326. Cifrić, I. (2007). <i>Bioetička ekumena. Odgovornost za život susvijeta</i>. Zagreb: Pergamena. str. 79.-247. Cifrić, I. (2005). „Antropocentrična i biocentrična odgovornost za život“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 14(3):195-215. Jurić, H. (2000). „Princip očuvanja života i problem odgovornosti.“ U: <i>Izazovi bioetike</i> (ur. Čović, A.). Zagreb: Pergamena i HFD. str. 141.-148. Jurić, H. (2010). <i>Etika odgovornosti Hansa Jonasa</i>. Zagreb: Pergamena. (odabrana poglavlja)
8.	Tema: Ekofeministička etika.	Buzov, I. (2007). „Socijalna perspektiva ekofeminizma“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 16(1):1-16. Galić, B. (1999). „Ekofeminizam - novi identitet žene“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 8(1-2):41-55. Galić, B. i Geiger, M. (2007). „Od logike dominacije prema etici brižnosti. Konceptualna utemeljenja ekofeminizma“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 16(1):17-33. Geiger, M. (2006). <i>Kulturalni ekofeminizam: simboličke i spiritualne veze žene i prirode</i>. Zagreb: Razvoj i okoliš. Žuržulović, M. (2000). „Ekološki feminizam Vandane Shive“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 9(1-2):71-85.
9.	Tema: Moralno vrednovanje krajobraza.	Cifrić, I. (2002). <i>Okoliš i održivi razvoj. Ugroženost okoliša i estetika krajolika</i>. Zagreb: Razvoj i okoliš. str. 168.-234. Cifrić, I. (2009). <i>Kultura i okoliš</i>. Zaprješić: VŠPU „B. A. Krčelić“. str. 1.-52. Rolston, H. (1988). <i>Environmental Ethics</i>. Philadelphia: Temple University Press. str. 1.-44., 192.-289. Thoreau, H. D. (2006). <i>Walden</i>. Zagreb: Profil.
10.	Tema: Ekološki menadžment.	Hardin, G. (1968). „The Tragedy of the Commons“. U: <i>Science</i>. 162(3859):1243-1248. Desjardins, J. R. (1993). <i>Environmental Ethics</i>. California: Wadsworth Publishing Company. str. 164.-185. Shiva, V. (2006). <i>Ratovi za vodu - privatizacija, zagađivanje i profit</i>. Zagreb: DAF.
11.	Tema: Religija i etika okoliša.	Antunović, I. (ur.). (2005). <i>Religije i život</i>. Zagreb: Biblioteka Religijski niz. str. 11.-18., 23.-60., 79.-194., 209.-264., 287.-302. Artić, M. (2000). „Čovjek i priroda u svjetskim religijama“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 9(1-2):1-21. Cifrić, I. (2000). <i>Moderno društvo i svjetski etos</i>. Zagreb: Razvoj i okoliš. str. 56.-161. Cifrić, I. (2009). <i>Kultura i okoliš</i>. Zaprješić: VŠPU „Baltazar Krčelić“. str. 189.-222. Hodžić, Dž. (2008). „Životinje u islamskoj religijskoj bioetičkoj perspektivi“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 17(4). Jukić, H. (2002). „Ekologija u novoj religioznosti“. U: <i>Socijalna ekologija</i>.

		1(1-2):57-80. Pellegrino, E. D. i Faden, A. I. (ur.). (1999). <i>Jewish and Catholic Bioethics. An Ecumenical Dialogue</i>. Washington: Georgetown University Press. (odabrana poglavlja)
12.	Tema: Bioetika. Ugroženost života i živoga svijeta.	Cifrić, I. (1998). <i>Bioetika. Etička iskušenja u znanosti i društvu</i>. Zagreb: Razvoj i okoliš. str. 33.-51., 97.-133., 167-294. Jonas, H. (2005). „Tehnika, etika i biogenetska umješnost“. U: <i>Etika. Uvod u islamsko i zapadno etičko mišljenje</i> (ur. Hodžić, Dž.). Sarajevo: Fakultet islamskih nauka. str. 243.-265. Polšek, D. (2004). <i>Sudbina odabranih</i>. Zagreb: Artresor naklada. str. 21.-276., 343.-346. (dostupno na CD-u) Wolfe, R. W. i Gudorf, C. E. (ur.). (2006). <i>Ethics and World Religions. Cross-Cultural Case Studies</i>. NY: Orbis Books. str. 321.-400.
13.	Tema: Multikulturalizam i etika/e okoliša.	Cifrić, I. (2007). „Pravo na život ili izumiranje: biološka raznolikost kao vrijednost“. U: <i>Socijalna ekologija</i>. 16(4):297-319. Cifrić, I. <i>Kultura i okoliš</i>. Zaprešić: VŠPU „Baltazar Krčelić“. str. 109.-188., 259.-293. Supek, R. (1973). <i>Ova jedina zemlja</i>. Zagreb: Globus. str. 15.-18. Wolfe, R. W. i Gudorf, C. E. (ur.). (2006). <i>Ethics and World Religions. Cross-Cultural Case Studies</i>. NY: Orbis Books. str. 239.-310. Visković, N. (1996). <i>Životinja i čovjek: prilog kulturnoj zoologiji</i>. Split: Književni krug. (odabrana poglavlja) Visković, N. (2001). <i>Stablo i čovjek: prilog kulturnoj botanici</i>. Zagreb: Antibarbarus. (odabrana poglavlja)
14.	Tema: Suvremene perspektive etike okoliša.	Eckersley, R. (1992). <i>Environmentalism and Political Theory: Toward an Ecocentric Approach</i>. London; New York: Routledge. str. 7.-26., 75.-186. Markus, T. (2004). <i>Ekologija i antiekologija</i>. Zagreb: Razvoj i okoliš. str. 81.-221.
15.	Pregled obrađenih tema u kolegiju. Studentsko referiranje o iskustvima rada u kolegiju. Zaključni dogovori (oko završnog ispita, studentskih obveza, i sl.).	